

Реферат на тему: "Життя і діяльність В. Винниченка"

Володимир Винниченко

Реферат на тему:

"Життя і діяльність В.Винниченка"

Народився Володимир Кирилович Винниченко 16 липня за старим стилем 1880 р. у селянській родині в селі Веселий Кут Єлісаветградського повіту на Херсонщині (тепер – Григорівка Кіровоградська область); навчався у сільській початковій народній школі, згодом у Єлісаветградській чоловічій класичній гімназії, та не закінчив її, бо треба було добувати якісь кошти на прожиття. Наймитував у поміщиків; йому судилося зазнати того, що й іншим селянам-бідарям, заробітчанами, – жорстоку експлуатацію, приниження людської гідності, голод, духовну сліпоту й відчай, що вибухає сліпою помстою.

У Златополі В. Винниченко екстернатом складає іспити за середню школу і з 1900 року стає студентом юридичного факультету Київського університету. Уже 21-річним бачимо його серед активістів української соціал-демократії. Спочатку він входить до складу Революційної Української Партії (РУП), заснованої в Харкові 11 лютого 1900 р. У жовтні 1905 р. РУП реорганізувалася в УСДРП (Українська соціал-демократична робітничка партія) – і Винниченко став одним з її лідерів.

4 лютого 1902 р. Володимира Винниченка вперше заарештували. Після кількох місяців перебування в Лук'янівській тюрмі його випустили, але з університету виключили, в Києві жити заборонили, а невдовзі забрали на військову службу в 5-му саперному батальйоні ("автопортрет" Винниченка тієї пори знаходимо в його "армійському" оповіданні "Боротьба").

Відтоді письменник не припиняє політичної діяльності. Тому вирушає на Полтавщину, де продовжує революційну агітацію. Врешті решт його забирають у солдати. У війську юнак і далі веде пропагандистську роботу, налагоджує зв'язки з революційною молоддю поза казармами. Все це мало б закінчитися новим арештом, але Винниченко не став його чекати і 1-го лютого 1903 р. втік із війська, подавшись за кордон, у Галичину. Там він співпрацює у газетах РУПу, пише брошури й листівки, переправляючи їх разом з іншою нелегальною літературою на Наддніпрянщину. Нелегально переходить кілька разів кордон із забороненою революційною літературою, та потрапляє до рук жандармів. Пригадали йому тут і дезертирство з армії – та на півтора року ув'язнили в камеру-одиначку Київської Лук'янівської в'язниці та в "дисциплінарний батальйон". Тепер його ув'язнення розтягнеться аж до революційних подій 1905-го.

Коли революційне піднесення пішло на спад, Володимира Винниченка арештували втретє. Сталося це восени 1906 р. І знову – Лук'янівка, яка ставала для нього другою

"домівкою". У "третій політичній" Лук'янівської тюрми разом з Винниченком чекали наслідків слідства А. Жук, В. Степанківський, С. Єфремов. "Нас обвинувачувано в "українській змові", осередком якої мала б бути редакція "Громадської думки", - згадував згодом В. Степанківський. - Там, на Лук'янівці, аби не гаяти час, Винниченко і я взялися студіювати англійську мову, Єфремов же студіював французьку... Десь під кінець квітня або радше на початку травня 1907 року приятелі Єфремова розстаралися й вибрали його на поруки. Опісля незабаром вийшов на волю й Винниченко - під заставу 500 карбованців, що заставив за нього Чикаленко. Виходячи, Винниченко обіцяв мені, що вибере й мене, та й справді зробив це за якийсь, може, тиждень... Нам суд було призначено на 12 жовтня того ж таки 1907 року".

У день, коли мав відбутися суд, Винниченко і В. Степанківський перейшли австрійський кордон. Потяглися роки життя в еміграції... Завершувався цілий період у політичній і літературній біографії Володимира Винниченка...

Володимир Винниченко проживає в Австрії, Франції, Швейцарії, Італії. Для політичної роботи приїздить нелегально в Україну, а в 1914-1917 рр. Переховується від поліції як на батьківщині, так і в Москві, співробітничав в журналі "Украинская жизнь".

Перші його твори - поема "Повія" та оповідання "Народний діяч", написані 1901 р. Першим же твором, що з'явився друком на сторінках "Киевской старины" 1902-го, була повість "Сила і краса" (згодом прибирає назву "Краса і сила"). Пише багато, друкується часто, молодим прозаїком цікавляться відомі літератори, популярні журнали й видавництва. Пам'ятався його лист "О морали господствующих и о морали угнетённых" (1911), в якому революціонер і письменник писав: "Я искренне и горячо протестовал против социальных несправедливостей, во имя этого протеста шёл в тюрьму, готов был идти на смерть (!!!) за торжество своих политических и социальных убеждений".

Письменника глибоко вражає хворобливе, патологічне, егоцентричне в людині, незважаючи на те, до якого світу - буржуазного чи пролетарського - вона належить. Він із тривогою спостерігає наростання таких суспільних настроїв і переживань, які сприяють формуванню здеморалізованих, одержимих ідеєю насильства в здобутті влади, спраглих до помсти фанатиків у подібні гордих "надлюдей", які готові в ім'я досягнення мети підкорити й партійних і безпартійних, добрих і злих, чесних і моральних (драма "Щаблі життя", романи "Чесність з тобою", "Рівновага", "По-свій", "Божки", "Хочу", "Записки Кирпатого Мефістофеля").

Що лишається їм, цим "нічним метеликам", які в пориванні до революційних ідеалів обпекли чисті крильця, як не одягати а себе маску бездумності й моральної всездозволеності?

Ідейний і моральний розклад буржуазного суспільства, яке "поглинає" душі недавніх ідеалістів, обурює письменника, бо на його очах деморалізується українське суспільство, відкриває своє справжнє обличчя легендарний революціонер-підпільник, великодержавний шовінізм торжествує перемогу над українським національним відродженням (роман "Хочу"). Тому так дратівливо зреагував В. Ленін у листі до Інесси Арманд на роман В. Винниченка "Заповіт батьків", бо не міг сприйняти безжалісного

розвінчання моральної деградації соціалістів-революціонерів. Згодом, у період національних змагань 1917— 1920 рр., він з боєм переконається, у яку морально-психологічну прірву може "кидати" людину політика.

У період написання п'єси "Між двох сил", перебуваючи на Княжій Горі, і, здавалося б, щасливою долею "приречений" на творчість, він не заспокоюється, бо вже остаточно "захворів" на політику, і йому несила спокійно споглядати, як у Києві панує гетьман Скоропадський. На глибоке переконання В. Винниченка-соціаліста, тільки вони, перековані, чесні, морально чисті соціалісти, повинні творити нову Україну. Тому політичні компроміси Скоропадського його знову підключають до боротьби. 1 серпня 1918 року гетьманська охранка заарештовує його. Правда, 4 серпня звільняють із-під варті?

Та він розумів і ту обставину, що народ був розчарований діяльністю Центральної Ради, що його уряд, по суті, нічого не дав селянам і робітникам, а більшовицькі ідеї мали підтримку серед спролетаризованих мас. Спостерігаючи зростаюче невдоволення народу окупацією України кайзерівською Німеччиною, В. Винниченко висуває ідею повстання проти уряду гетьмана Скоропадського та цього спільників. Шансів на успіх було обмаль, але перемогу він вбачає в тому, "що ми, українські соціалісти і демократи, що ми, українці, з'єдналися зі своїм народом. Хай нас розіб'ють фізично, але духовно, національно й соціально, ми поєднані тепер і в слушний час наш голос матиме довір'я в народі нашому".

Перемогу було здобуто, але не ту, на яку очікував В. Винниченко - голова нового уряду Української Народної Республіки - Директорії. Знову ж трагічне непорозуміння. Він виступає за інтереси робітників, а виконавська влада ті інтереси топче. Члени Директорії - патріоти, "але тільки патріоти. Вони не революціонери". Усвідомлює, що історія щастя рідного народу не твориться, зате в історію страждань записано вже немало сторінок. В. Винниченко намагається вийти зі складу уряду.

Незабаром із мандатом ЦК УСДРП письменник вирушає за кордон, начебто для участі у міжнародній соціалістичній конференції, але зупиняється в Австрії. Втішається спокоєм, самотністю, намагається взятися до праці, але його думки повсякчасно на Україні. Літо й осінь 1919 р., зима й весна 1920-го - плідні творчі періоди в його біографії. Пише повість "На той бік", тритому мемуарно-публіцистичну працю про українську революцію "Відродження нації", а головне - поринає в політичну еміграційну діяльність. Вітає встановлення диктатури пролетаріату в Угорщині, обмірковує можливість соціалістичної революції в Західній Європі, виражає, що робити: віддатися улюбленій творчій роботі, жити в спокої, у злагоді з собою, чи знову зайнятися політикою, наштотувуючись а образи й непорозуміння, на непевність і нещадне вимотування нервів і здоров'я? І знову політик перемагає художника.

Його захоплює ідея легального повернення в Україну з метою компромісної співпраці з радянською владою. Він глибоко щодо себе безжально аналізує минулі два роки сходження до державності й доходить висновку, що робив усе, що найбільше топтало його гідність.

Після цього Винниченко пориває з УНР. Після закордонної конференції УСДРП 14 вересня 1919 р. Він із кількома колегами виходить з УСДРП і створює у Відні Закордонну групу Української Комуністичної партії, організовує політичний, економічний і науковий тижневик "Нова доба", який починає виходити з березня 1920 року.

На сторінках "Нової доби" він публікує багато своїх статей, де аналізує минулі події, викладає свої погляди та позицію щодо розвитку політичної ситуації в Україні, гостро засуджує політику Директорії і продовжує переговори стосовно виїзду до Москви, наполягаючи на своїх умовах: "Самостійність державна; цілком незалежний, чисто національний український уряд; українська мова в усіх інституціях, урядах, школах; не тільки посереднє, але й безпосереднє, активне національне визволення; незалежне військо, військовий і економічний союз та взаємна найтісніша допомога. Без вирішення цих питань їхати не можу".

Звісно, ці умови, вибудовані, по суті, на принципах конфедерації, не могли бути прийняті, тим паче за відсутності В. Винниченка. Тому він вирішує все ж таки повернутися, щоб домагатися поставленої мети. Свідомо готується "йти а всі труднощі, небезпеки, на кров і вигнання", жертвує затишком, спокоєм, планами улюбленої творчої праці – аби лише була з того якась користь для рідного народу. На цей крок він наважується й тому, щоб своїм прикладом заохотити інших, переконати в необхідності будувати нову Україну.

Письменник 24 травня 1920 р. разом із дружиною Розалією Яківною з чеським дипломатичним паспортом та з відомим чеським соціал-демократом Яроміром Нечасом і особистим секретарем Олександром Баданом виїздить до радянської Росії.

"Власне, тепер я все більше відчуваю самотність: від антибільшовицьких кіл я відійшов, до большевицьких не ввійшов. Нема ні одної групи, з якою я почував би себе злитим, яка підтримувала б мене", — занотовує він 31 серпня 1925 року. Тепер він усе частіше задумується над тим, щоб зосередитися на своїй улюбленій літературній діяльності. Тим більше, що його п'єси "Брехня", "Чорна Пантера і Білий Медвідь", "Закон", "Гріх" перекладаються на німецьку мову і з'являються в театрах Німеччини та інших європейських країн. Друкуються і перекладаються його роман "Чесність з собою", повість "Босяк"...

На екранах Німеччини в 1922 році демонструється фільм "Чорна Пантера", сценарій якого ґрунтується на п'єсі В. Винниченка "Чорна Пантера і Білий Медвідь". Але коли за кордоном твори В. Винниченка друкуються спорадично, то на Радянській Україні видавництво "Рух" подає читачам зібрання його творів у двадцяти трьох томах. Кілька видань було його тритомного роману "Сонячна машина", який, до речі, вперше був надрукований в 1927 році в Харкові; з'явилася й підготовлена за кордоном збірка оповідань "Намисто".

Київський державний драматичний театр імені Івана Франка здійснює постановку написаної в еміграції п'єси "Над". В 1920-1921 роках його п'єси ставилися не лише в Києві і Харкові, але й в Одесі, Львові, Чернівцях, Коломиї, Москві, Петербурзі, театрах

Саратова, Самари, Тифліса, Ростова-на-Дону, Баку. Лесь Курбас у своєму "Молодому театрі" здійснив постановку п'єс "Базар", "Чорна Пантера і Білий Медвідь", за участю режисера-постановника Ганта Юри у тому ж театрі в 1919 році відбулась прем'єра п'єси "Гріх"...

Творчість Володимира Винниченка майже до середини 30-х років була серйозним і вдумливим об'єктом вивчення в школі, популяризації, літературознавчого дослідження, тобто фактом історії української літератури і явищем тогочасного літературного процесу. Правда, не всі його твори, які він написав за кордоном – в Берліні, Празі, Відні, Франції, – були відомі в нашій країні. А він творив активно – писав і соціально-психологічні драми та новели, соціально-утопічні романи, філософсько-соціологічні праці, кіносценарії, багато малював, намагався переконати міжнародну громадськість персональними зверненнями до політичних діячів і до Організації Об'єднаних Націй в еобхідності згуртування всіх миролюбних сил у боротьбі проти війни, за збереження природи, до утвердження принципів організації суспільства і світу на соціалістичних засадах, закликав до "світового миру без бомб і барикад".

Володимир Винниченко публікує в 1949 році політичний маніфест "Заповіт борцям за визволення", бориться з голодом, із нестатками, мріє про завершення свого складного, драматичного, сповненого гірких розчарувань і нереалізованих планів життя на Україні. Та не судилося...

Так і помер він на чужині 6 березня 1951 року на власній садибі біля містечка Мужен департаменту Приморські Альпи у Франції. Там мав він клопоть землі, хату – свій "закуток", в якому з 1934 року разом із дружиною Розалією без необхідних матеріальних достатків проживав останні важкі роки. Чи не найважчими були роки фашистської окупації Франції. Письменник рішуче відмовився від будь-яких форм співпраці з фашистами, перебував під постійною загрозою арешту та депортації.

Використана література:

1. Українознавство. В 3-х томах. – Т.1. – К., 1994.
2. Видатні українські постаті. – К., 1996.
3. Історія України. Підручник. – К., 2002.